
A scenic landscape featuring snow-capped mountains in the background, a winding road in the middle ground, and a small village with houses in the foreground. The sky is overcast with a hint of sunset or sunrise on the right side. An orange geometric line is overlaid on the image, forming a large, irregular shape that frames the central text.

Skvisen mellom krav og muligheter – eller utfordringer for kommunale avfallsaktører

Bærekraftige samfunn
– nyskapende arbeidsliv

 Samfunnsbedriftene

*Svein Kamfjord
Direktør
Samfunnsbedriftene Avfall og ressurs*

Oversikt

- Kort om Samfunnsbedriftene
- Mange ulike roller
- Forventninger – fra hvem?
- Tre trender
- Oppsummert – de store linjene

Arbeidsinkludering - Aktuelt 31. oktober 2023

Å få noen i jobb, er bærekraft i praksis

[Les mer →](#)

Politikk - Aktuelt 27. oktober 2023

2050-mål må legges til grunn for alle beslutninger

[Les mer →](#)

Bærekraft - Aktuelt 25. oktober 2023

Samfunnsbedriftenes bærekraftspris

[Les mer →](#)

Politikk - Aktuelt 25. oktober 2023

Enorme kutt i klimagassutslipp ved bruk av biogass

[Les mer →](#)

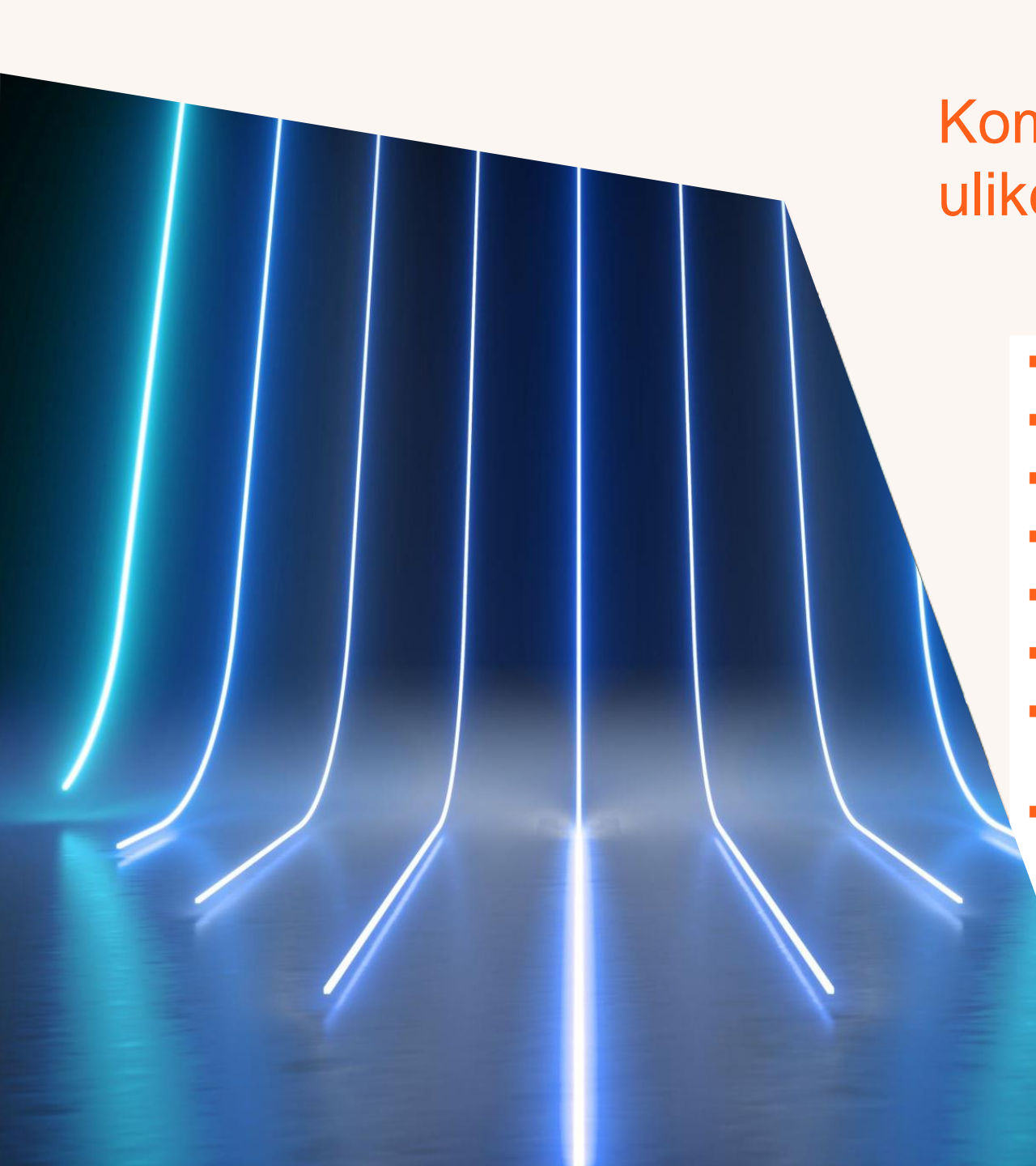
Om Samfunnsbedriftene

Samfunnsbedriftene er den ledende arbeidsgiver- og interesseorganisasjonen for kommunale selskaper i Norge.

Nær 600 medlemmer

110 av disse er kommunale avfallsvirksomheter, som er medlemmer i Samfunnsbedriftene Avfall og ressurs.

Kommunale avfallsaktører har mange ulike roller i sirkulærøkonomien

- Arbeidsgivere og arbeidstakere i et kommunalt eid selskap
- Transport
- Tilretteleggere for ombruk
- Tilrettelegge for/gjennomføre økt utsortering og innsamling
- Deponidrift
- Bygger og drifter behandlingsanlegg
- Stort og økende behov for kommunikasjon med innbyggere og næringsliv
- Økende grad aktører i et kommersielt marked, blant annet som følge av mangelfull virkemiddelbruk andre steder i verdikjeden

Hvem har forventninger til kommunale avfallsaktører?

ALLE!

Noen mer spesifikke enn andre

Trend 1: Overgangen fra lineær til sirkulær økonomi

- EUs grønne giv er en strategi for klima og økonomisk vekst. Målet er overgang til sirkulær økonomi
- Norge, utenfor EU, har begrensede påvirkningsmuligheter i Brussel
- Overgangen fra direktiver til forordninger er utfordrende

Dette er Norge!
Den europeiske virkeligheten?

Utfordringer

- Økt behov for investering i eksisterende, ofte kostbar teknologi = behov for innovasjon og utvikling av ny teknologi eller nye løsninger
- Endret kompetansebehov i avfallsbransjen (kunnskap om sortering/materialer, omfattende regelverk, materialgjenvinning, innsamlingsmetoder, digitalisering, osv.)
- Vanskeligheter med å skaffe tilstrekkelig og riktig arbeidskraft
- Korte frister for å oppfylle eksempelvis utsorteringsmålene
- Krav om å dokumentere bærekraft, ofte med kommunale eiere som konkurrerer om å bli utslippsfrie først av alle

Overgangen fra en lineær til en sirkulær økonomi

Utfordringer og muligheter

- Medlemmene står i krysspress mellom veldig ambisiøse mål, og krav om (helst) kostnadsreduksjon for innbyggere (gebyr)
- Økt utsorteringsmål krever betydelige investeringer i sorteringsanlegg. Menon sier inntil 2,2 mrd årlig for å nå utsorteringsmål for 2035 (plast og mat)
- Ikke tilgang på investeringskapital fra kommunene
- Gebyrene går opp uten at mål nås. Kommunene opplever mangel på kompensasjon for sitt arbeid i produsentansvaret, og Norge har produsentansvar på mange ulike tradisjonelle produkter. Dette er ikke forurensner-betaler-prinsippet, så bryter kommunene lov om offentlig støtte og om selvkost. For noen kommuner er det verre at vi heller ikke klarer utsorteringsmål eller materialgjenvinningsmål. (Se plastmilliarden.no)
- Forsikringsproblemer knyttet til høy brannrisiko i moderne utsorteringsanlegg hindrer overgangen til en sirkulær økonomi (høye premier/ikke forsikring), fordi nødvendige anlegg ikke kan gjennomføres.

MEN, dere går fra å være anonyme til å bli veldig synlige!

Overgangen fra en lineær til en sirkulær økonomi

Trend 2: Uforutsigbarhet og kriser

- Vi opplever økende usikkerhet på grunn av pandemi, krig, råvarekrise, klimaendringer og økonomisk krise på både makro- og mikronivå
- Årsakene til uforutsigbarhet er mindre viktig enn selve trenden: at bransjen står overfor økt usikkerhet. Da er tidligere praksis ikke nødvendigvis veien å gå fremover

Utfordringer og muligheter

- Avfallsbransjen har til nå i stor grad basert seg på «just in time»-prinsippet – det fungerer ikke så godt i en krisepreget virkelighet
- Det å være i stand til å håndtere eget avfall gir mer forutsigbarhet og lokal beredskap
- Vi må bli flinkere til å kommunisere økte kostnader for å sikre robust infrastruktur og beredskap for uforutsette hendelser. Ting blir dyrere – ikke billigere!
- Tilgang til areal er vanskelig - enten ikke plass eller «not in my backyard». Lengre leveransetider – fører til mer behov for areal og lagringskapasitet.

Uforutsigbarhet og kriser

Trend 3: Økt forventning til tjenester

- Økte forventninger til;
 - brukermedvirkning,
 - økt tjenestekvalitet, og
 - individuell oppfølging
- Samtidig har vi en eldrebølge hvor det skal legges til rette for at innbyggerne bor hjemme lengre. Vi får en mix - fra den heldigitale innbyggeren til eldrebølgen som ofte representerer det motsatte.

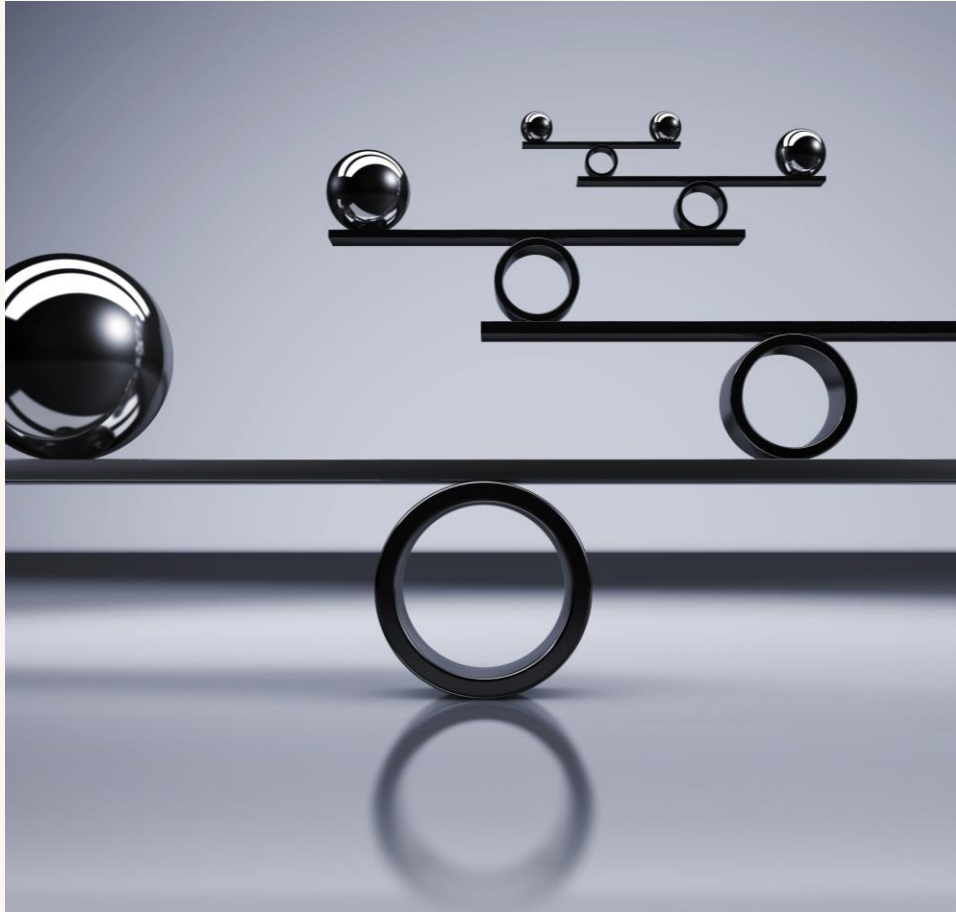

Utfordringer og muligheter

- Forventninger fra innbyggere til tjenestetilbud/tjenestekvalitet.
- Skal man kunne forvente likt tilbud i by og land? Fra hus til hus/leilighet til leilighet? Gebyret skal ikke gå opp!
- Det stiller krav til våre medlemmer om å øke innsatsen innen:
 - Utvikling av nye tjenester
 - Effektivisere/Digitalisere
 - Kommunikasjon

Økende forventninger til tjenestekvalitet

Oppsummert – hovedpunktene i utfordringene/barrierene

- Økonomiske
- Teknologiske
- Kompetanse/kunnskap
- Politiske mål/regulatoriske krav
- Forventning om tjenester/befolkningsutvikling

Samfunnsbedriftene

Eksempel på forvirrende regulering i Avfallsforskriften 10a

Plast:

- a) Utgangspunktet er krav om kildesortering
- b) Men, den skal være ombrukbar eller materialgjenvinnbar
- c) Hvilke øyne er i stand til å skjelne hva som er materialgjenvinnbart eller ei? Ingen!
- d) Myndighetene innfører i realiteten et krav om ettersortering. Det har de ikke utredet økonomiske konsekvenser av.
- e) Siste nytt – det skal ikke sorteres ut plast det ikke finnes nedstrømsløsninger for(!)

